

med ett för scenen ganska lämpligt yttre, var en samvetsgrann och för sin konst intresserad skådespelare. Han lämpade sig bäst för yngre, komiska figurer, isynnerhet eleganta narrar. Såväl innan han lämnat teaterbanan som sedermera, fäste han på ett fördelaktigt sätt uppmärksamheten på sig genom de välgörenhetsföretag, för hvilka han ställde sig i spetsen. Efter sin afgang från scenen ägnade han sig en tid åt affärsverksamhet. Han afled å Sabbatsbergs sjukhus den 31 jan. 1903. — Gift den 14 dec. 1886 med *Ada Fallstedt*.

Bodo Borchers. *K. St. T. gästspel* 24 maj 1870, 1 gång.

Tenorsångare från K. Teatern i Wiesbaden. Utförde vid detta sitt enda uppträdande å vår operascen *Josefs* parti i »Josef i Egypten».

Per Adolf Janzon. *K. T:ne* 1 juli 1870—30 juni 1888. *K. Op.* 15 aug. 1888—89.

Född i Östergötlands skärgård den 4 nov. 1844 (föräldrarna voro fiskaren *Adolf Jansson* och *Margaretha Olofsson*). Han ägnade sig först åt sjömansyrket, men ändrade snart lefnadsbana, så att han kunde taga studentexamen 1865. Vid Uppsala universitet studerade han för den filosofiska gradens ernående, men hans präktiga basbarytonstämma föranlät honom dock slutligen att lämna de akademiska studierna och ägna sig åt konsten. Efter en tids handledning af *Anders Willman* debuterade han på Kungl. Stora Teatern den 12 juni 1870 som *Plumkett* i »*Martha*» och erhöi genast anställning vid de kungliga teatrarna. *Plumkett*, hvilken roll han öfvertog efter *Rudolf Walin* och *Conrad Behrens* och som passade förträffligt för hans sceniska naturell, var sedermera alltjämt en af hans glansroller. *Pelle Janzon*, såsom han helt familjärt under hela sin teaterbana allmänt kallades, mottogs redan från första stunden af publikens och kritikens bifall. »Visligen var det icke mycket konst i hvad han gjorde, men det var så mycket mera frisk, ofördärfvad och icke så litet burschikos natur i stället, det fanns någonting raskt, djärft och ursprungligt hos honom som behagade, därför att det på scenen uppbars af verkligt utmärkta framställningsmedel, och i sällskapslifvet

af en originell, ibland något stojande munterhet, som slog an både på gamla och unga. Pelle Janzon var en af dessa naturens utkorade, som var född till skådespelare och som kunde sätta sig öfver konstens teknik. Stämman var kraftfull och omfångsrik med en klar och behaglig klangfärg och var ett ypperligt uttrycksmedel för den lefnadslust, som svälde i sångarens inre». (Frans Hedberg, »Svenska operasångare».)

Bland Janzons många roller må särskildt nämnas *Figaro*, *Dulcamara* i »Kärleksdrycken», *Bellamy* i »Villars' dragoner», *Sulpiz* i »Regementets dotter», *Zizel* i »Konung för en dag», *Escamillo* i »Carmen», *Gil Pérez* i »Svarta dominon», *Kasper* i »Friskyttan», *Bartholo* i »Barberaren i Sevilla» samt — hans kanske bästa uppgifter — *Leporello* i »Don Juan», *Falstaff* i »Muntra fruarna» och *Gigoti* i »Diamantkorset». Äfven några rent dramatiska roller utförde han med framgång, såsom t. ex. *Spole* i »En midsommarnattsdröm» och *Löpar-Nisse* i »Vermäländingarne».

Det som beredde Pelle Janzon hans stora framgång var egentligen hans glada lynne, hans alltid humoristiska uppfattning. Äfven då hans röst ej mera hade sin friskhet och sin klang i behåll, såg man honom med nöje. Han var en äkta Stockholmsstyp och blef därför förstörd af stockholmarne. I vänkretsen var han därjämte en utmärkt tolkare af Bellmans sånger.

Pelle Janzon afled å Sabbatsbergs sjukhus den 20 okt. 1889.

Carl Henrik Christiernsson. K. T:ne 1 juli 1870—30 juni 1885.

Född i Stockholm den 24 aug. 1845. Efter att ha idkat studier för den farmaceutiska banan kom han den 1 nov. 1866 till Kungl. Teatrarnes elevskola, där han den 1 juli följande år blef antagen till ordinarie elev. Under spelåren 1870—1877 var han anställd uteslutande som skådespelare och kvarstod i denna egenskap till 1885. Men småningom vände han sig till regissörsfacket och det undervisande arbetet vid scenen. Åren 1877—1885 var han sålunda, vid sidan om sin skådespelareverksamhet, lärare i deklamation vid elevskolan, hvars föreståndare han blef 1881. Samma år blef han jämväl regissör för det större skådespelet, och denna befattning skötte han till

utgången af spelåret 1888—1889. Sommaren 1889 innehade han tillsammans med skådespelaren Richard Wagner Djurgårds-teatern, och spelären 1889—1896 voro dessa båda direktörer för Södra Teatern. År 1895 antogs han därjämte till regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern och innehade denna befattning till 1901, då han afgick med pension. Bland de roller han under sin tjugufemåriga skådespelarebana utförde må nämnas *Rörlund* i »Samhällets pelare», *Rhaistes* i »Kungarne på Salamis», *Arbacos* i »Sardanapalus», *Nils Stensson* i »Fru Inger till Östråt», *Prosper* i »Män af ära» och *Linneus* i hans eget dramatiska debutarbete »Ungdom». Vid sitt 25-årsjubileum 1891 dekorerades han med medaljen »Litteris et artibus».

Som dramatisk författare och som öfversättare och bearbetare för scenen utöfvade han en mycket flitig verksamhet. Hans första originalarbete var femaktskomedien »Ungdom», som gafs första gången 1881, och bland hans öfriga arbeten för scenen kunna nämnas sago-spelet »Per Svinaherde» (1887) och operan »Granadas dotter» (1892), till hvilka båda stycken Ivar Hallström komponerat musiken, vidare det på sin tid synnerligen populära lustspelet »Gurli» (som gafs första gången på Kungl. Dramatiska Teatern 1898 med fru Ellen Hartman i titelrollen) samt lustspelet »Castor och Pollux» (1900).

Efter sin afgang från Dramatiska Teatern var han några år regissör vid Svenska Teatern och Vasateatern.

Efter flerårig sjukdom afled han i Lund den 9 jan. 1915. — Han var gift två gånger: första gången den 22 mars 1875 med premierdansösen *Agnes Wilhelmina Fredrika Grundström* (skilsmässa den 18 febr. 1882), andra gången den 10 juni 1882 med skådespelerskan *Sophia Dorotea Valenkamph*.

Henriette Rebecca Jacobson. *K. T.:ne* 1 juli 1870—30 juni 1873.

Född i Stockholm den 19 mars 1850 (dotter af kommissionären *Ludvig Jacobson* och *Christina Catharina Sundin*). Elev den 1 juli 1867. Begåfvad med en ovanlig fågning och därtill liflig och glad, hade hon därjämte något graciöst i hela sitt väsen; men oaktadt dessa för en skådespelerska så viktiga yttre betingelser, kunde hon aldrig göra sig gällande i några mera framstående uppgifter. Hon dog (i lungdot) år 1874.

Zelma Axelina Lindqvist, sedan Fru Wennerström. K. T. ne
1 juli 1870—30 juni 1876.

Född i Stockholm den 25 jan. 1851. Hennes föräldrar voro fattigt skomakarfolk, som dogo medan dottern var endast två år gammal, hvarefter hon togs om hand af en skyddsförening. Sedan den lilla flickan vuxit upp ville hon nödvändigt ägna sig åt baletten, och trots det motstånd detta rönt från deras sida, som tagit sig an hennes uppfostran, dref hon dock sin vilja igenom, och blef så antagen till elev vid Kungl. Teaterns balett-skola. Det visade sig dock snart att hon röjde större anlag för talscenen och hon uppflyttades i följd däraf till aktriselev den 1 okt. 1867. Knappt tio veckor därefter gjorde Zelma Lindqvist sina första lärospån i ett stycke, som syntes likasom enkom diktadt för henne, afpassadt efter hennes ungdom och talang. Den 7 december 1867 uppfördes för första gången »Min ros i skogen», bearbetning från tyskan af Oscar Wijkander, med Zelma Lindqvist i hufvudrollen. Den ännu icke sjuttonåriga debutanten skapade däri med ens en intagande solskensbild af frisk och oskuldsfull naturlighet. Allt ifrån sitt första uppträdande rönt hon också en utomordentlig framgång, förnämligast genom sin omedelbarhet, och *Anna* i »Min ros i skogen» var sedan alltjämt en af hennes obestridda triumfer. Det älskliga och friska i hennes framställning verkade oemotståndligt, och man förespådde henne en mer än vanligt lyckosam framtid. Spådomen uppfylldes dock icke, ty redan efter få år började en afmattning i hennes spel göra sig märkbar.

Zelma Lindqvists konstnärskap var både af naturliga anlag och studier hänvisadt till ingenuefacket. Hennes lilla smidiga, nästan luftiga figur, den tämligen spåda, ehuru i välklang oförlikneliga stämman, de oskyldiga blå, lifligt spelande ögonen, allt ägnade sig förträffligt för detta slags roller. Men så gjorde hon år 1872 en studieresa till Paris för att, som hon hoppades, kunna utbilda sig till tragedienne. Detta föranledde en splitt-ring och missriktning i hela hennes konstnärindividualitet, som invercade äfven på hennes utförande af ingenueroller. Hennes första tragiska roll efter hemkomsten blef *Adrienne Lecouvreur* (första gången den 11 mars 1873), hvori hon dock ej gjorde någon lycka. Efter att den 20 februari 1875 ha ingått äktenskap med löjtnanten vid Flottan, sedermera lots-
Kungl. Teatrarne II.

kaptenen i Sundsvalls lotsfördelning *Bror Carl Wennerström* (född 1847, död den 26 april 1896), från hvilken hon efter några år blef skild, lämnade hon scenen påföljande år och hade sin afskedsrecett å Kungl. Stora Teatern den 28 sept. 1876, då hon uppträdde i sin gamla triumfroll, *Anna* i »Min ros i skogen», och därefter som *Ottilia* i »Slägtingar».

Bland de roller, utom ofvan nämnda, som hon under sin anställning vid Kungl. Dramatiska Teatern utförde, må anföras *Lilly* i »Majorens döttrar», *Thyra* i »Fången på Kallö», *Rosita* i »Rosa och Rosita», *Jolanta* i »Kung Renés dotter», *Hélène* i »Fröken de la Seiglière» och framför allt hennes utmärkta *Agnès* i Molières »Fruentimmersskolan».

I mars 1886 beträdde hon ånyo tiljan, då hon på Nya (s. m. Svenska) Teatern utförde titelrollen i »Antoinette Rigaud». Den vackra stämman fanns ännu kvar, men hennes konst verkade gammalmodig och de teatervänner, som då erinrade sig den förtjusande *Zelma Lindqvist*, kände sig främmande inför fru Wennerströms framställning, och så öfvergaf hon åter skådebanan och förde sedan en i flera afseenden olycklig tillvaro i djup tillbakadragenhet. Efter ett långvarigt lidande afled hon i Stockholm den 6 dec. 1895.

Gurli Maria Sofia Palm, född *Hjortsberg*. *K. T:ne* 1 sept. 1870—30 juni 1872; ånyo 1 sept. 1873—30 juni 1876.

Född i Stockholm den 21 april 1843; föräldrarna voro fraktsstyrmannen, f. d. skådespelaren vid Kungl. Teatern *Abraham Theodor Hjortsberg* (son af *Lars Hjortsberg*) och *Mary Elisabeth Aberg*. Elev vid Kungl. Teatern 1858—1860 och sedan hos *Edvard Stjernström* vid Mindre Teatern 1860—1861; anställd som aktris därstädes 1861—1863; anställd från 1863 hos *Ludvig Zetterholm* vid Södra Teatern, där hon var den första som i Stockholm utförde titelrollen i Offenbachs operett »*Sköna Helena*», som uppfördes å nämnda scen första gången den 11 maj 1865, två veckor innan stycket gafs på Kungl. Dramatiska Teatern. Vid de kungl. teatrarne anställdes hon från den 1 sept. 1870 under två år som korsångerska och tillika som aktris; efter ett års bortovaro blef hon ånyo engagerad den 1 sept. 1873, men då endast som aktris. Bland hennes roller må nämnas: *Märta Leijonhufvud* i »*Kung Märta*», där hon, enligt

styckets författares omdöme, »gaf en god och väl genomtänkt bild af den kraftiga Stureänkan», *Catarina Ashley* i »Ladyn af Worsley-Hall» och *Markisinnan* i »Regementets dotter». Efter sin afgang från Kungl. Teatrarne tog hon 1877 anställning vid Nya Teatern i Helsingfors, hvarest hon med framgång verkade till sin död därstädes den 2 mars 1880. — Gift den 4 nov. 1865 med e. o. kammarskrifvaren vid Stockholms stads pantlåneinrättning *Carl Johan Palm* (död i Gnesta den 19 sept. 1907).

Georg Gottfried Törnquist. *K. T:ne* 1 okt. 1870—30 juni 1872; ånyo 15 sept. 1876—30 juni 1880 och 1 jan. 1882—30 juni 1888. *K. Dr. T.* 1 juli 1888—30 juni 1889; *K. Op. gästspel:* 20 jan. —27 febr. 1891, 7 ggr, *soiré* den 6 mars 1891. *K. Dr. T.* 1 nov. 1891—31 maj 1892; *gästspel:* 7 maj 1898; *Dr. T.* 1 okt. 1899—30 juni 1902; *gästspel* 2 och 3 maj 1906. (Sceninstruktör och förste regissör vid Kungl. Teatern 1902—1903.)

Född i Stockholm den 23 maj 1846 (son af slaktaremästaren *Gustaf Georg Törnquist* och hans maka). Han aflade studentexamen i Uppsala 1868, var därefter under spelåret 1868—1869 anställd vid musikdirektören *Carl Johan Fröbergs* då nybildade teatersällskap. Den 3 jan. 1870 debuterade han på Kungl. Dramatiska Teatern som *Konrad* i *Oehlenschlägers* »Ärlighet varar längst» och den 25 maj som *André* i *George Sands* af *Oscar Wijkander* bearbetade 2-aktslustspel »*Plato*». Från hösten samma år blef han fast engagerad vid Kungl. Teatrarne och kvarstod i två år, hvarefter han under spelåren 1872—1875 hade anställning vid Nya Teatern i Helsingfors. Där uppträdde han med framgång i ett stort antal roller bl. a. *Figaro* i komedien »*Figaros bröllop*» och *Maxime* i »*En fattig ung mans äfventyr*». Sedan han lämnat Helsingfors vistades han under vintern 1875—1876 i Paris och studerade spelet på Théâtre Français m. fl. teatrar. På våren 1876 erbjöds honom engagement vid de kungl. teatrarne i Stockholm af dess förste direktör, hofmarskalken af *Edholm*, som för tillfället uppehöll sig i Paris, och *Törnquist* fick redan då löfte att uppträda i *Wladimirs* roll i »*Les Danicheffs*», som samtidigt gjorde stor lycka på Théâtre de l'Odéon. Han återvände till Stockholm och debuterade på Kungl. Dramatiska Teatern den 12 sept. 1876 i titelrollen i »*Sullivan*», hvilken han förut med stor

framgång spelat i Helsingfors. Han erhöll genast fast engagement. »Danicheffarne» uppfördes i januari 1877, då Törnquist omväxlande med Victor Hartman utförde *Wladimirs* roll. Han var sedan i olika omgångar periodvis fästad vid de kungliga scenerna under de följande 30 åren. Våren 1881 företog han en längre studieresa, hvarvid han besökte Köpenhamn, Hamburg, Berlin, Dresden, Wien och Florens samt gjorde ett par kortare besök ånyo i Paris.

Georg Törnquist var en arbetsam, samvetsgrann och mycket användbar skådespelare, som alltid utmärkte sig för en viss elegans i sitt uppträdande. Hans ganska stora spellista omfattade dels första älskare, dels karaktärsroller. Bland hans bästa roller torde för öfrigt böra anföras: *Osvald* i »Gengångare», *Rivera* i »En brist i uppfostran», *André de Morillac* i »Dora», *Masham* i »Ett glas vatten», *Tristan* i »Kung Renés dotter», *Cassio* i »Othello», *Champeaux* i »Duvals skilsmässa» och *Maximilian* i »Giboyers son». Vid sina båda sista gästspel å Dramatiska Teatern uppträdde han som *Magnus Drakenhjelms* i Topelius »Efter femtio år» (i maj 1898) och som *Shylock* i »Köpmannen i Venedig» (i maj 1906).

Spelåret 1902—1903 var han anställd som sceninstruktör och förste regissör vid Kungl. Teatern (Kungl. Operan), hvarunder han uppsatte och instuderade bl. a. Saint-Saëns' opera »Simson och Delila».

Han afled i Stockholm den 15 juli 1907.

Giovannina Monti. K. St. T. gästspel 25 nov.—7 dec. 1870, 4 ggr.

Kungl. hofoperasångerska från Florens. Hon uppträdde här i två operapartier, som *Leonora* i »Trubaduren» och *Gilda* i »Rigoletto». Signora Monti hade blifvit engagerad att uppträda som primadonna vid det under Ferdinand Strakoschs ledning tillämnade nya operasällskapet i Göteborg, till hvars föreställningar Strakosch hade utfärdat abonnementslistor. Detta ledde dock ej till något resultat, hvarför sällskapet upplöstes redan innan den första föreställningen, till hvilken »Lucie» var annonserad till den 1 okt. 1870, ägt rum. Signora Monti uppträdde då några gånger vid Novander och Carlbergs sällskap i Göteborg och därefter på Kungl. Stora Teatern.

Zachris Zachrisson. K. T:ne 1 juli 1871—30 juni 1879.

Född i Neder-Torneå den 2 jan. 1850. Elev den 1 sept. 1869. Blef vid den kungl. scenen mest använd i komiska småroller, såsom *Mopsus* i »En vintersaga», *Gottlieb Hase* i »Ett namn», *Pihlén* i »Det skadar inte» m. fl. Efter sin afgång från Kungl. Teatrarne var han dels anställd under skilda perioder vid olika sällskap i Finland, såsom vid Svenska Teatern i Helsingfors samt vid August Arppes sällskap och Ida Aalbergsturnén (hvilka båda sistnämnda äfven reste i Sverige), dels vid Albert Ranfts olika teatrar. Under hand utvecklade han sig till en rätt god skådespelare i den komiska genren, hvartill han genom sitt ansikte med den väl mycket framträdande näsan var obetingadt hänvisad. Efter en längre tids svår sjukdom afled han i Stockholm den 4 maj 1909.

Johanna Georgina Bäckström. K. T:ne 1 juli 1871—30 juni 1888. K. Dr. T. 1 juli 1888—30 juni 1898. Dr. T. 1 juli 1898—30 juni 1907. K. Dr. T. 1 juli 1907—31 dec. 1914.

Född i Stockholm den 26 aug. 1852 (dotter af kakelugnsmakaren *Georg Johan Bäckström* och hans maka *Margareta Johanna*, född *Bäckström*). Elev vid Kungl. Teatrarnes balettskola 1864—1865, hvarifrån hon öfvergick till dramatiska elevskolan, där hon blef ordinarie elev 1 juli 1866. Efter att ha åtnjutit *Elise Hwassers* värdefulla handledning blef hennes första uppgift en barnroll, *Eugenie* i komedien »Ett barnlöst hem». Sedermera utförde hon med mycken framgång en hel del gossroller, bl. a. *Fanfan* och därefter *Theodule* i »Familjen Benoiton», *Lazarillo* i »Don Cesar de Bazano» och *Cadet* i »Fregattkaptenen», i hvilken roll hon särskildt utmärkte sig genom sin friska och omedelbart medryckande framställning. Bland den mängd roller hon för öfrigt utförde under sin nära femtioåriga teaterbana må nämnas: *Puck*, *Titania* och *Helena* i »En midsommarnattsdröm», *Jessika* och *Nerissa* i »Köpmannen i Venedig», *Prins Magnus* i »Folkungalek», *Georgette* i »Fruentimmersskolan», *Juliette* i »Män af ära», *Lysisis* i »Fäkaren från Ravenna» och *Anna* i »Vid brasan» (vid Holbergsjubileet i december 1884).

Fröken Bäckströms konstnärskap vittnade alltid om ett samvetsgrannt och redbart arbete och hon hörde till dem som

publiken alltid såg med nöje. Den 1 dec. 1907 blef hon tilldelad medaljen »Litteris et artibus».

Johan August Lindberg. *K. T:ne* 1 sept. 1871—30 juni 1872. *K. Dr. T. gästspel* (egentligen förnyad debut) 6 dec. 1875. *K. T:ne* (som regissör och skådespelare) 1 juli 1884—30 juni 1885. *K. Op. gästspel* med eget sällskap 6—10 april 1893, 3 ggr; ånyo (med eget sällskap) 16—28 april 1895, 8 ggr. *K. Dr. T. fast anställning* 1 juli 1897—30 april 1898. *K. Op. (matiné)* 24 april 1898. *Dr. T. gästspel* 2 och 5 juni 1899, ånyo 29 maj—2 juni 1900, 5 ggr. *K. T.* (som operaregissör) 1 juli 1903—30 juni 1906. *Dr. T.* 1 juli 1906—30 juni 1907. *Nya K. Dr. T.* 1 juli 1907—1916. (Tjänstledig under större delen af spelåret 1911—1912 samt, på grund af sjukdom, från april 1915 till sin död.)

Född den 3 sept. 1846 i Hedemora, där fadern var stadens brandvakt, ringare och dödgräfvare. Hemmet var fattigt och föräldrarna hade flera barn, hvarför den unge Johan, som han då kallades, redan i barnaåren fick bidraga till sitt uppehälle, bl. a. med att gå omkring i husen och sälja bröd för ett bageri i staden, för hvilket arbete han erhöll sex skilling på hvarje influten riksdaler. Till sitt fjortonde år gick han tidtals i »lancasterskolan», såsom den tidens folkskola benämndes. När han därefter blifvit konfirmerad skulle han ut i världen för att förtjäna sitt bröd. Han fick följa med en skjutsbonde till Västerås, och därifrån for han med deligens till Stockholm. Där fick han genast plats som kypare på det ansedda värds-
huset Blå Porten å Djurgården.

Under den tid han var där kom han en afton på Kungl. Stora Teatern och fick se »En midsommarnattsdröm». »Efter den kvällen var jag aldrig mig lik, utan blef som förtrollad», skrifver han i sina från trycket utgifna lefnadsminnen; hos människorna i den förtrollade skogen ville han lefva och dö, men han förstod att det behöfdes pengar för att lära sig något, hvarför han ansåg sig böra söka förbättra sina inkomster. Detta lyckades honom också då han, på rekommendation af en vinhandlare i Stockholm, hösten 1864 fick plats som öfverkypare på Stadshotellet i Östersund, där han stannade ett år. Här kom han att uppträda vid ett sällskapsspektakel, som gafs till förmån för den då nya och med så stor entusiasm omfattade skarpskytterörelsen. Pjäsen som gafs var Frans Hedbergs lustspel »Min vän löjtnanten», och som inga fruntimmer skulle

få vara med bland de uppträdande, fick Lindberg spela fruns roll i stycket, och han lyckades däri så bra, att detta ytterligare stärkte hans lust att ägna sig åt den sceniska banan. Han bestämde sig alltså för att fara till Stockholm och söka komma in vid Kungl. Teatrarnes elevskola. Nu hade han en sammansparad förtjänst af 800 riksdaler på banken, och därmed for han i september 1865 till Stockholm för att få sin högsta önskan uppfylld: att få komma till teatern.

Efter ankomsten till Stockholm uppsökte han genast elevskolans föreståndare, Johan Jolin, och blef utan svårighet antagen. Vid elevskolan kvarstod han till våren 1866.

Därpå började hans skiftande teaterbana. Han fick först anställning hos C. O. Lindmark, som hade ett af den tidens bättre resande sällskap, men stannade där endast en mycket kort tid under hösten 1866, hvarefter han kom till ett sällskap som leddes af Johan Fredrik Lundgrén (under namnet »Uller» känd som en ganska flitig teaterförfattare). Där var han i tre år, hvilka kunna anses som August Lindbergs »hundår». Sällskapet, som var sammansatt af flera goda förmågor, var alls icke något s. k. »teaterband», men det gick ej alltid så bra att direktören — en hedersman, som ville göra rätt för sig till alla — kunde betala ut lönerna på bestämd dag till sina sujetter, hvilka till följd häraf ofta fingo svälta. I tre år höll dock August Lindberg ut, ofta under stora försakelser. Sommaren 1869, då han med Lundgréns sällskap spelade på den nya sommarteatern på Mosebacke, sökte och erhöll han engagement vid det ansedda Elfforsska sällskapet, som nu öfvertagits af fru Thérèse Elfforss, sedan hennes man, Lars Erik Elfforss, den 23 juni samma år aflidit i Västervik.

Hos fru Elfforss stannade han i två år och reste i landsorten; sommaren 1870 uppträdde sällskapet på Humlegårdsteatern. Hösten 1871 fick han engagement vid Kungl. Teatrarna efter att den 12 maj ha debuterat som *Richard Sheridan*. Hans andra debut, som ägde rum den 12 sept., blef som *Gringoire*. Han gjorde ej lycka i någondera af dessa uppgifter, men fick emellertid göra äfven ett par andra roller under spelåret: *Florizel* i »En vintersaga» och *Wilhelm af Oranien* i »Allt för fosterlandet».

Helt naturligt fann han sig därför icke tillrätta på de kungliga

scenerna, utan sökte och fick anställning vid Nya (svenska) Teatern i Helsingfors från hösten 1872. Här fick han större uppgifter att lösa, bl. a. *Leontes* i »En vintersaga», *George Stephenson* i »En arbetare» och slutligen på våren 1874 den roll, i hvilken han sedermera skulle bli mest omtalad — och omtvistad: *Hamlet*. Någon egentlig lycka i denna sistnämnda roll gjorde han dock icke vid detta tillfälle utan först flera år senare. Från den 1 okt. 1874 tog han engagement på sex månader vid Nya Teatern i Göteborg, som då hade inköpts af kakelungsmakaren August Ringnér. Sedan engagementet förlängts med ytterligare en månad företog han i slutet af april 1875 en studieresa till Paris, där han stannade i sju månader, hvarunder han synnerligen flitigt besökte teatrarna, framför allt Théâtre Français, och då Rossi på hösten kom dit och uppträdde på Salle Ventadour, satt han där hvarje afton och blef, som han skrifver i sina lefnadsminnen, »formligen berusad» af den store skådespelarens framställning af *Hamlet*.

Hemkommen till Stockholm fick han uppträda på Kungl. Dramatiska Teatern som *Richard Sheridan* den 6 dec. 1875. Ehuru detta uppträdande ej angafs som debut, skulle det nog gälla som sådant. Ej heller denna gång utföll försöket till skådespelarens fördel, och han fick ej engagement. Han gick då till Berta Bock och tog en tid lektioner i väl läsning och svenska språkets uttal. I mars 1876 blef han af Edvard Stjernström erbjuden anställning vid Nya Teatern, men då han där ej fick göra annat än statisttjänst, tog han på hösten samma år ånyo anställning vid Helsingforsteatern. Där stannade han dock denna gång ej längre än till sommaren 1877, då han for öfver till Sverige för att i Sundsvall sammanträffa med fru Elfforss' sällskap, och han kom nu öfverens med denne sin forna direktris om att han skulle öfvertaga den sceniska ledningen af hennes sällskap under de närmaste åren.

Det var under dessa år som August Lindberg började bli mera allmänt omtalad. Det var nämligen då som hans *Hamlet* kom så mycket buller åstad. En del af publiken, framförallt ungdomen, blef hänryckt af hans entusiasm, hans originalitet och hans åsidosättande af all tradition, medan en annan del fann honom öfverdrifven, affekterad och ojämn i sin framställning.

Han blef beundrad och klandrad, afgudad och förhånad om hvarannat. Publiken, såväl som kritiken, var delad i två partier, och båda gjorde sig skyldiga till öfverdrifter, såväl i sin beundran som i sitt klander. »När sällskapet kom till Uppsala skref professor Carl Rupert Nyblom en hänförd kritik och hälsade Lindberg som Sveriges mest geniale skådespelare. Därmed hade den unge konstnären fått ett slags diplom, men därmed var också den långvariga och sega striden om hans Hamlet inledd».

Hösten 1879 kom han till Nya Teatern i Stockholm, som då hade förhyrts af Ludvig Josephson och Victor Holmquist. Under första spelåret uppträdde han som gäst, men under de båda följande var han fast engagerad. Hans första roll å denna scen var *Hamlet*, som han nu utförde för första gången inför Stockholmspublik den 18 sept. 1879. Hufvudstadens kritik var dock ej så entusiastisk som landsortsstädernas. Man erkände hans »vackra bemödanden», hans »samvetsgranna studier» och hans »sätt att röra sig på scenen både med behag och värdighet», men man fann på samma gång hans spel affekteradt och hans stämma för mycket kvinnlig och gråtmild. I synnerhet var den eljes ganska välvillige Claës Lundin i Stockholms Dagblad ganska onädig; han skref tämligen spydigt: »det är skada att herr Lindberg icke kunnat åstadkomma en fullt manlig ungdomsmask, utan visar en mera kvinnlig, till störande». För en annan Shakespearesroll, *Konung Richard den andre*, som han fick utföra medan han ännu var kvar vid Nya Teatern, vann han emellertid oförbehållsamt erkännande.

Hösten 1882 bildade Lindberg eget sällskap, som han under två år med stor framgång förde genom Sverige, Danmark och Norge. Han hade samlat omkring sig en hel del nya krafter, för hvilka han blef en utmärkt instruktör. Det var nu han började odla den modärna dramatiken, främst Ibsen, hvars »Gångångare» han gaf första gången i Helsingborg i augusti 1883. Ingen teater hade förut vågat sig på detta stycke. Framgången blef fullständig, och i främsta rummet hyllades Lindberg, som spelade *Osvald*, med stora ovationer. Därpå besöktes Malmö och därefter Köpenhamn, där »Gångångare» på Folketheatret vann en om möjligt ännu mera glänsande fram-

gång. Så styrdes färden till Stockholm, där stycket uppfördes på Nya Teatern i september 1883. »Trots alla efterdyningar af gammalt motstånd gick Gengångarturnén segrande öfver hela Norden — hundra gånger under ett enda spelår».

Spelåret 1884—1885 var Lindberg — sedan han öfverlämnat sitt sällskap åt Albert Ranft, som nu för första gången fick pröfva sina krafter som teaterledare — fästad vid Kungl. Teatrarne som regissör, instruktör och skådespelare, hvarvid »Vildanden» uppfördes på Kungl. Dramatiska Teatern, första gången den 30 jan. 1885, med Lindberg som *Hjalmar Ekdal*. Under detta spelår fick han äfven uppträda som *Hamlet* på Kungl. Stora Teatern. Men han trufdes icke, fick icke styra som han ville och lämnade redan på våren 1885 de kungliga scenerna.

Under de tre följande spelåren, 1885—1888, uppträdde han som gäst på åtskilliga scener i Skandinavien och Finland. Under dessa år utförde han bl. a. *Rosmer* i »Rosmersholm», hvilket stycke upptogs på Dagmartheatret i Köpenhamn, sedan det förut öfverallt blifvit refuseradt.

Hösten 1888 bildade han ånyo eget sällskap, med hvilket han bereste landsorten i två år, hvarunder han skördade både berömmelse och ekonomisk vinst. De tre följande spelåren, 1890—1893, förhyrde han Göteborgs två teatrar, Stora Teatern och Mindre Teatern (den senare förstörd genom eldsvåda den 20 dec. 1892). Men här förlorade han allt hvad han under de föregående åren förtjänat. Företaget var för stort anlagdt och han måste upphöra därmed i maj 1893. Sällskapet bestod både af en lyrisk och en dramatisk afdelning. Stora operor såsom »Faust», »Romeo och Julia», »Den vilseförda» m. fl. gåfvos, jämte en mängd komedier och lustspel uppfördes stora skådespel, såsom bl. a. »Allt för fosterlandet», »Härmännen på Helgeland», »En vintersaga» och naturligtvis äfven »Hamlet». Flera Ibsen-stycken upptogos, såsom »Kärlekens komedi» (1890) med Lindberg som *Guldstad*, »Per Gynt» (1892) och »Byggmästare Solness» (1893), i hvilka båda sistnämnda stycken han utförde titelrollerna. Våren 1893 gjorde han en turné med »Byggmästare Solness» och gaf därvid tre föreställningar på Kungl. Operan. I maj s. å., sedan företaget i Göteborg upphört, gaf han 20 föreställningar på Vasateatern.

Spelåret 1893—1894 var han engagerad vid Svenska Teatern

i Helsingfors. Under de närmast följande åren hade han ånyo eget sällskap. Med detta uppträdde han på Kungl. Operan i april 1895 och gaf Gerhart Hauptmanns drömdikt »Hannele», »Per Gynt» och »Bröllopet på Ulfåsa», där han själf spelade Priorn. Spelåret 1896—1897 gjorde han en turné med Ibsens »John Gabriel Borkman», hvars titelroll blef en af hans bästa skapelser.

Därefter tog han för spelåret 1897—1898 engagement som instruktör och regissör vid Kungl. Dramatiska Teatern. Redan följande år öfvergick han till Albert Ranft vid Svenska Teatern, men tröttnade snart — efter hvad han själf berättat — på att »bland en ytterst talrik personal så ofta få göra ingenting». Då beslöt han att inöfva Shakespeares dramatiska dikt »Stormen» och ensam tolka densamma. Början gjordes i Göteborg hösten 1900. Sedan utvidgade han sin uppläsningssrepertoar med »Faust», »Per Gynt» och »Konung Oedipus».

Våren 1903 blef han af d. v. operachefen, öfverintendenten Burén, erbjuden plats som operaregissör vid Kungl. Teatern, hvilket anbud han med nöje antog. På denna post kvarstod han i tre år. Han satte där i scen flera af de operor, som ännu alltjämt stå på repertoaren såsom »Eugen Onegin» (1903), »Tosca» (1904) m. fl.

Så kom han åter till Dramatiska Teatern, där han verkade som skådespelare under sista året af denna teaters tillvaro, spelåret 1906—1907. Nu tycktes han äntligen ha funnit ro, ty då den dramatiska scenen flyttat öfver till det nya konsttemplet vid Nybroplan medföljde han dit och kvarstod där under sina återstående år. Men alldeles stilla kunde han dock ej hålla sig under så lång tid — hösten 1911 företog han en turné till England och Nordamerika. I London gaf han recitationsaftnar med »Stormen» och »Konung Oedipus». I Amerika uppträdde han i New-York, Chicago och andra större städer, och till sist utsträcktes färdan ända till San Francisco. På dessa platser gaf han dels recitationsaftnar, dels stycken af Ibsen, Strindberg och Tor Hedberg. Sålunda uppförde han »Gångare», »Gustaf Vasa» och »Johan Ulfstjerna». I dessa stycken medverkade, förutom hans son Per, hvilken var honom följaktig som arrangör, en del i de olika städerna vistande svenska sceniska artister. Turnén afslutades i maj

1912. Under hela den tid turnén varade åtnjöt han tjänstledighet.

Bland Lindbergs roller under hans sista anställning vid Kungl. Dramatiska Teatern kunna nämnas: *Kung Lear*, *Macbeth*, *Redaktör Johannes Ramseth* i »Kung Midas», »karaktärsfull i yttre kontur, stark i vilja och medryckande i tal», — *Hans Brask* i »Riksföreståndaren», *Doktor Cyprian* i »Professor Bernardi», *gamle Levin* i »Innanför murarne», den gamle rucklaren *S:t Olphert* i »Den beryktade fru Ebbsmith» — »ett mästestycke af skarp porträttkonst» — *Violinläraren Föhring* i »Evig kärlek» m. fl.

Sista gången Lindberg visade sig på scenen var som *Grefve d'Eguzon* i »Äfventyret» den 10 mars 1915. Sedan var han af sjukdom hindrad att uppträda. Efter långvarigt lidande (lungkräfta) afled han den 18 nov. 1916 i sitt hem i Råsunda, där han under de senare åren bodde om vintrarna — han hade dessutom en villa i Dalarö, där han med sin familj under en lång följd af år tillbringade somrarna.

August Lindberg ingick äktenskap den 16 jan. 1885 — under sitt andra engagement vid Kungl. Teatrarna — med skådespelerskan *Augusta Wilhelmina Blomstedt*.

Konung Oscar tilldelade honom den 14 dec. 1897 medaljen »Litteris et artibus» och af konung Gustaf utnämndes han 1913 till riddare af Nordstjärneorden.

August Lindberg var tvifvelsutan en af de mest egendomliga skådespelare vårt land ägt. Många voro de som sökte imitera honom, och mången lyckades att ganska illusoriskt efterlikna hans originella sätt att tala, med dess ofta onaturliga och omotiverade tonfall. Det blef dock aldrig annat än en karikering, något som väl också var meningen. Detta skedde dock mindre på scenen — annat än möjligen i någon s. k. »revy» — utan egentligen i enskilda samkväm.

August Lindberg var en utmärkt instruktör, men som sådan mycket originell, och om hans vana att därvid alltid tala i liknelser finnas många historier. Såsom ett exempel på hans egendomliga sätt att vid sådana tillfällen uttrycka sig må anföras följande. Under den tid han var operaregissör repeterades en dag »Nürnbergerdockan», där, som bekant, mycken taldialog förekommer. Donatan spelades af Max Strandberg.

Lindberg framhöll att en viss replik i rollen borde uttrycka mera lättnad, än hvad den nämnde sångaren förlänade den samma. »Ni ska säga den där repliken som om en tung sten fölle från ert bröst», sade Lindberg. Strandberg upprepade repliken, men Lindberg blef ändå inte riktigt nöjd, och efter några ögonblicks funderande fortsatte han: »Har herr Strandberg någon gång promenerat i Humlegården en vacker vintermorgon?» Sedan Strandberg med en nickning bejakat detta, fortsatte Lindberg: »På den frusna grenen sitter en liten fågel. Han sitter och ser en smula ruggig ut, som om något tryckte honom, men plötsligt purrar han ut sina fjädrar, sätter den lilla stjärten i vädret och så — faller det något till marken. Och så flyger han jublande ut, ut i den kalla, klara, strålande vintermorgonen — lättad, lättad! Så skall repliken sägas».

Var August Lindberg egentligen någon stor skådespelare? Strängt taget icke. Han var ofta ojämn och famlande, kunde gifva förträffliga detaljer, men icke alltid en hel personlighet. Trots detta var han som skådespelare en ytterst intressant företeelse och en föresyn för det yngre släktet genom den utomordentliga entusiasm för sin konst och för de stora dramatiska författarnes verk, som han alltid lade i dagen och genom det allvar och den okufliga energi, som alltid präglade hans arbete. Som teaterledare var han måhända rent af epokgörande genom framförandet af en hel del arbeten, som utan hans kraftiga initiativ ej på långa tider torde hafva kommit till framförande på svensk scen.

»Han var född i en underlig brytningstid mellan nytt och gammalt, han hade sett romantiken ännu lefvande, i litteraturen och på scenen, han hade varit med om naturalismens, problemdiskussionernas och problemdramernas genombrott, han hade känt de nya känslorna spira i den nya tiden vid sekelskiftet. Dessa brytningar tvungo honom icke att begränsa sig. Han hade i sitt eget väsen rätt besynnerliga och, skulle man tycka, oförenliga drag. Han var om man så vill fantast. Det var omöjligt då man hörde honom på nytt — och detta på scenen och i lifvet och på föreläsarens estrad — att undgå att rycka till vid de första tonfallen som för en röst ur grafven. Hur olika han var alla andra, de goda konstnärerna och de

dåliga, de poserande och de ärliga. Men i nästa ögonblick var det försvunnet.» (August Brunius.)

»Hans meritlista var icke bara hans rollista. Som instruktör, som impuls-gifvare har han haft en känd och erkänd betydelse vid sidan af sin skådespelarverksamhet. Hans personlighet genomsyrade båda facken. Han ägnade det hela sin tro, hela sitt lifs största sträfvanden, hela sin ännu ungdomliga hängifvenhet. I hårdnackad energi och i flammande och ideelt patos stod han som ett föredöme. Men i sitt konstnärskap stod han ensam. Han hörde inte till de sceniska artister som bilda skola — därtill var hans personlighet för skarpt och individuellt modellerad. Men med sin lifsgärning har han inpräntat hänförelsens och arbetets nödvändighet i konsten, liksom troheten mot sig själf. Stor och ojämn och sökande var hans egen konst — men ett är säkert: att det hade sett mycket fattigare ut i våra teaterannaler om inte August Lindberg hade funnits.» (Bo Bergman.)

»August Lindberg representerade efter femtio års arbete och uppnådda sjuttio lefnadsår alls icke någon gammal tid, någon passerad vördnadsvärd stil. Han var alltjämt en modärn människa, en modärn konstnär i sina förtjänster och brister. Hela hans teaterbana var buren af en experimentlust och en entusiasm för det betydande i nutidens dramatiska diktning som var enastående inte bara i Sverige, men i Norden; en verklig artists rastlösa, kamplystna och ideella sträfvanden ha legat under allt hvad han gjort. Han stödde, så ofta han kunde, de stora mästarna, och före någon annan vågade han sätta in alla sina resurser på något försmådt eller hatadt storverk — för att lyckas ibland, misslyckas ibland. Under sin bästa krafts tid kunde han aldrig sitta länge stilla, utan flackade om mera än mången som bara velat spekulera i teater — från Ystad till Haparanda.» (Dödsruna i Aftonbladet.)

Anders Christian Helmer Strömberg. *K. T.* ne 1 sept. 1871—30 juni 1872; ånyo 1 juli 1875—30 juni 1888. *K. Op.* 15 aug. 1888—30 juni 1894.

Född i Linköping den 29 nov. 1848 (föräldrar: fältkamreraren Daniel Wilhelm Strömberg och Charlotta Maria Rothlieb). I sin ungdom ägnade han sig mycket flitigt åt pianospelet, men

vände sedan sin håg till sången, och efter en kort tids studier i Uppsala slog han sig på allvar på sångstudier för Fritz Arlberg. Den 18 maj 1871 debuterade han på Kungl. Stora Teatern som *Sarastro* i »Trollflöjten» och den 6 sept. samma år som *Guvernören* i »Don Juan», hvarefter han genast erhöi anställning vid operascenen, som han sedan med undantag af åren 1872–75 tillhörde till 1894, då han, ännu ej 46 år gammal, nögedes lämna scenen på grund af sjukdom, från hvilken han aldrig blef fullt återställd. Under de 20 år Strömberg var fästad vid vår operascen uppehöll han till en stor del baspartifacket, inom hvilket han under hand fick öfvertaga de allvarligare partierna efter Willman och de komiska efter Uddman. Såsom *Marcel* i »Hugenotterna» gjorde han sig år 1876 bemärkt och sjöng med framgång året därpå *Walter Fürst* i »Wilhelm Tell» och påföljande år *Priorn* i »Leonora». Af hans många öfriga roller må bland de allvarligare utom redan nämnda anföras: *Silva* i »Ernani», *Kasper* i »Friskyttan», *Lothario* i »Mignon», *Pater Lorenzo* i »Romeo och Julia» och *Landtgeffen* i »Tannhäuser». På det komiska området framträdde han som *Campo Maior* i »Kronjuvelerna», *Lord Tristan* i »Martha», *Bartholo* i »Barberaren» och »Figaros bröllop», *Cornelius* i »Nürnbergerdockan» m. fl. buffapartier. Han gästade äfven utländska scener, då han 1874 i Rotterdam och 1879 i Dresden uppträdde som *Sarastro* och *Marcel*. Han afled i Stockholm den 6 mars 1910. — Gift med *Anna Martini*, tysk riksgrefvinna, från Berlin.

Carl Ferdinand Thegerström. *K. T.:*ne 1 okt. 1871–30 juni 1888. *K. Dr. T.* 1 juli 1888–30 juni 1898. *K. T.* 6 febr. 1900 (afskedsrecett).

Född i Stockholm den 20 juli 1826 (son af mantalskommissarien *Johan Peter Thegerström* och *Anna Lovisa Akerdahl*). Efter slutade skolstudier blef han anställd i N. F. Kjerrströms antikvariska bokhandel vid Stora Nygatan, men lämnade snart denna bana och kom vid 20 års ålder år 1846, till dåvarande Mindre Teatern, hvars styresman, *Olof Ulrik Torsslow*, blef hans förste lärare i scenens svåra konst, och utan tvifvel hade han denne genialiske konstnär mycket att tacka för väckandet och utvecklingen af de egenskaper, hvilka sedermera beredde honom

ett rum bland våra mest uppburna skådespelare. Vid Mindre Teatern stannade han i åtta år, eller till 1854, då denna teater öfvertogs af Edvard Stjernström. Han tog nu anställning vid Södra Teatern, som då innehades af Johan Willehad Weselius, men som efter dennes död 1855 öfvertogs af den såsom scenisk ledare utmärkte teaterföreståndaren Ludvig Zetterholm, hvilken varit Ferdinand Thegerströms kamrat under alla åren hos Torsslow och som föröfrigt var hans sväger. Här gjorde han sig snart gällande, och på 1860-talet var han utan all fråga den främste på herrsidan i Södra Teaterns lilla, väl valda och jämnpelta sällskap. Där gäfvos mest svenska lustspel, ofta nog gjorda efter utländska förebilder, till dess på 1860-talet Offenbachianen till en god del trängde undan vaudevillen af den äldre skolan. Thegerström var den mest burleske operett-skådespelare på den tiden — hans *General Brum* i »Storhertiginnan af Gerolstein», hans klotrunda *Dunkaschin* i »Theblomma», hans *Pietro* i »Frihetsbröderna» och hans *Cabriolo* i »Prinsessan af Trapezunt» voro präktiga buffaframställningar. Vid denna scen stannade han i sjutton år och hade därunder tillfälle att ådagalägga en mycket mångsidig förmåga. Hösten 1871 öfvergick han till de kungliga teatrarne. Hans första uppträdande på Dramatiska Teatern blef knappast mer än en succés d'estime. Det var som *Dutrécý* i Labiches 3-aktskomedi »Jag», en roll i hvilken Svante Hedin förut roat publiken och där Knut Almlöf gjorde den roligaste och originellaste typen. Man fann Thegerström korrekt, men ingenting vidare. Men hans nästa roll blef skälmen *Autolykus* i Shakspeares »En vintersaga», som den 7 dec. 1871 gafs första gången på Kungl. Stora Teatern, och det blef en »fullblodig och dristig buffaprestation», som rent af öfverraskade genom stilen i anläggningen. Därmed var isen bruten, men några lustiga roller kommo sedan sällan eller aldrig på Thegerströms lott — han fick så många flera karaktärsroller inom det moderna skådespelet. Med mycken smidighet lämpade han sin naturell efter de nya förhållandena. »De offenbachska sänggudinnornas älskling», som han en gång blifvit kallad af en tidning, blef en allvarlig och litet sträf karaktärsframställare. Kraftig anläggning, skarp blick på karaktärens grunddrag och ofta en träffsäker detaljering fann man i regeln hos hans typer — en ganska saftig humor fann

man ibland under en torr yta, såsom hos hans *Jemmerling* i »Advokaten Knifving», och känsla fattades honom ej, det visade han som *Aslaksen* i »De ungas förbund», i hvilken roll han efterträdde Dahlqvist. Ett par andra glansroller voro *Månsson* i »Berta Malm», och den eleganta bofven *van der Krafft* i »Dora». Korrekt spelade han sådana Ibsenroller som *Konsul Bernick* i »Samfundets pelare», *Werle* i »Vildanden», *Kroll* i »Rosmersholm» och *Doktor Stockman* i »En folkets fiende», där han senare var en mycket lyckad borgmästare, då Hillberg öfvertagit doktors roll. Det var något *borgerligt* öfver hans person och i borgerliga typer hade han sitt bästa område, helst svenska eller åtminstone germanska typer.

»För det hjertegoda under den sträfvya ytan hade han uttryck lika väl som för det kallt myndiga, och äfven skurkaktighet, dold under ett bullrande godmodigt sätt, låg väl för hans temperament. 1880-talet blef hans bästa skede vid de kungliga scenerna. Han var då mycket ofta med, ett mönster af pligt-trohet, alltid på sin plats, alltid intresserad, oftast mycket lyckad, ett af spellistans och af Dramatiska teaterns stöd. Under de senare åren af hans anställning där hade en allt mera försvagad syn försvårat och till slut omöjliggjort hans arbete. Det blef — naturligt nog — under dylika förhållanden något famlande och osäkert, ej endast i hans uppträdande, utan äfven i uppfattningen af rollerna. Jämmerling spelade han dock, så länge Almlöf var med, utan märkbart försvagande, och bland hans senare roller var gubben *Heinecke* i Sudermanns »Åra» en kraftigt och konsekvent genomförd figur. Vid full kroppslig och andlig vigör drefs han emellertid af sin svaga syn bort från scenen». (Georg Nordensvan, uppsats i Aftonbladet $\frac{1}{2}$ 1900.)

Utom förut nämnda roller må bland dem, som Thegerström under sin 27-åriga anställning vid de kungliga teatrarne utförde, förtjäna följande att anföras: *Lord Dunbar* i »Richard Sheridan», *Brissot* i »Denise», och *Pontus Bark* i »Sanna kvinnor». Ofvan citerade författare skref om Thegerström vid hans död att han var »en scenisk artist från den tiden då dessa ägnade sin kraft åt den scen de tillhörde och inte försvunno på blixturnéer midt under spelterminen och fordrade att teatern skulle rätta sig efter dem — en artist, som tjänat under fanan länge, troget och med heder». Han hade sin afskedsrecept å

Kungl. Teatern den 6 febr. 1900, då han utförde *Egeus'* roll i »En midsommarnattsdröm». Thegerström blef riddare af Vasaorden 1888. Under sina senare år var han bosatt i Täby vid Rimbobanan där han afled den 23 maj 1910.

Gift 1863 med skådespelerskan vid Södra Teatern, fru *Mathilda Wilhelmina Eugenia Thorell*, född *Liljegren* (född 2 febr. 1829, död i Stockholm den 31 okt. 1902, syster till teaterföreståndaren Ludvig Zetterholms hustru, Charlotta Emerentia Liljegren).

Ferdinand Thegerström var en man med en ovanligt stor beläsenhet. Isynnerhet ägde han djupa kunskaper i botanik, och han hade på detta område stort anseende bland såväl svenska som utländska vetenskapsmän. Han efterlämnade ett synnerligen värdefullt botaniskt bibliotek.

Helena Sofia Hellberg, född Hjerton, sedan Fru Collin. K. T:ne januari—maj 1872.

Född den 9 dec. 1839 (dotter af kapten Hjerton). Hon var som barn inackorderad hos lärarinnan vid Kungl. Teaterns elevskola, fru Bock, där hon fick en värdad uppfostran. Vid 18 års ålder blef hon gift med en läkare, doktor *Hellberg*, i Nordamerika, hvilken vid besök i Sverige lärt känna den unga flickan. Efter ett tiotal år dog mannen och änkan flyttade tillbaka till Sverige och antog plats som guvernant. Redan som barn hade hon haft lust för teatern, nu vaknade hagen ånyo och efter någon tids studier för Ludvig Josephson debuterade hon på Kungl. Dramatiska Teatern den 29 mars 1871 som *Märta Leijonhufvud* i »Kung Märta», den 5 juni s. å. som *Presidentskan Burman* i »Kusinerna» och den 7 dec. som *Paulina* i »En vintersaga», hvilken roll hon hade inöfvat för Signe Hebbe. Från den 7 jan. 1872 stod hon ej längre som debutant vid de nio föreställningar som sistnämnda stycke ytterligare uppfördes. Dessutom uppträdde hon två gånger, i april 1872, som *Drottning Isabeau* i »Orleanska jungfrun». Från hösten 1872 var hon anställd vid Svenska Teatern i Helsingfors, spelåret 1874—75 vid Frans Ferdinand Novanders sällskap och spelåren 1877—79 hos August Ringnér vid Nya (sedermera Stora) Teatern i Göteborg. Gift andra gången med skåde-

spelaren och teaterföreståndaren *Axel Wilhelm Collin* vid hvars sällskap hon medverkade i äldre karaktärsroller. Död i Stockholm den 24 nov. 1899.

Hedvig Carolina Sophia Wiberg, sedan Fru Cysch. *K. T. ne* 1 juli 1872—30 juni 1877. *Gästspel* 1 sept.—31 okt. 1877.

Född i Stockholm den 15 okt. 1847. Vid tio års ålder antogs hon vid Anders Selinders balettskola, hvarefter hon år 1863 anställdes som elev vid Kungl. Teaterns elevskola. Hösten 1865 fick hon engagement vid Carl Gustaf Hesslers teatersällskap och följande vår vid Åhman och Pousettes ansedda sällskap, där hon på Nya (sedermera Stora) Teatern i Göteborg debuterade som *Laura* i Björnsons »De nygifta». Jämte flera af nämnda sällskaps medlemmar erhöll hon från hösten 1867 anställning vid den nyupprättade svenska stående teatern i Helsingfors, där hon kvarstannade till 1872, då hon kom till Stockholm och fick engagement vid de kungliga teatrarne. Här blef hon snart genom sitt intagande yttre och sitt behäfliga spel en gunstling hos publiken, och många större uppgifter kommo på hennes lott. Af dessa kunna nämnas *Anna Ivanowna* i »Danicheffarne» (af Alexandre Dumas d. y. och ryssen Corvin de Krukowski), *Madame Tallien* i François Ponsards skådespel »Det besegrade lejonet» och *Rose* i samma författares komedi »Hedern och penningen», *Catherine* i Emile Augiers komedi »Lejon och räfvar», *Hero* i »Mycket väsen för ingenting» och *Olga* i Edvard Bäckströms sorgespel »Dagward Frey» (en visserligen obetydlig roll, men där hon hade tillfälle att i en sång låta höra sin vackra röst). Hösten 1877 afgick hon från den kungliga scenen och företog en resa till Paris, där hon en längre tid idkade grundliga sångstudier.

Hemkommen från denna studieresa visade det sig att hon hade en utomordentligt vacker röst, och det var nu som hon blef en af våra mest framstående operettsångerskor och som sådan publikens förklarade gunstling. Hon tog nu anställning hos Ringnér vid Nya Teatern i Göteborg spelåret 1879—80, var året därpå engagerad vid Mindre (Hammerska) Teatern, där hon gaf en i alla afseenden ypperlig framställning af Offenbachs *Sköna Helena*, och 1881—82 hos Josephson och Holmquist vid Nya Teatern i Stockholm. Gift den 14 jan. 1882

med grosshandlaren *Carl Theodor Cysch* tog hon sedermera ej något fast engagement utan uppträdde som gäst dels å olika scener i Stockholm, dels i Göteborg.

Sålunda uppträdde hon å Djurgårdsteatern i augusti 1882, då hon kreerade titelrollen i operetten »Lili», och i augusti—september 1883, då hon likaledes var den första som utförde *Mamzelle Nitouche* i »Lilla helgonet», samt å Södra Teatern spelåret 1883—84. Samma säsong uppträdde hon på våren som *Sköna Helena* å Mindre Teatern, denna teaters sista spelår. Till hennes glansroller inom operettens område hörde äfven hennes strålande *Niniche* samt titelrollerna i Franz von Suppés »Den sköna Galathea» och Lecocqs »Giroflé-Girofla». I april 1888 uppträdde hon i Göteborg, först vid Herbold-Moes sällskap å Mindre Teatern därstädes, sedan hos Lorentz Lundgren å Stora Teatern, å båda dessa scener som *Sköna Helena*. Hon drog sig därefter alldeles tillbaka från scenen.

Senare delen af hennes lif var i hög grad beklagansvärd. Hennes man hade råkat i sådana ekonomiska svårigheter att han var fullkomligt ruinerad vid sin död den 13 sept. 1903. För den fordom så firade konstnärinnan, som ju för länge sedan slutat att uppträda — hon var nu 56 år — återstod ingenting annat än att vända sig till den allmänna barmhertigheten. Hon nödgades sålunda efter ett par år söka sin tillflykt till Borgerskapets änkhuis för att efter ytterligare ett par år hamna på Stockholms allmänna försörjningsinrättnings sinesjukafdelning, där hon afled den 20 mars 1917.

Johan Ludvig Ericsson. *K T:ne* 1 juli 1872—30 juni 1873.

Född den 21 okt. 1849. Anställdes som korsångare och »tillika aktör» den 1 juli 1872, men kvarstod endast ett spelår. Han var därefter i tre år engagerad vid finska operan i Helsingfors, där han bl. a. sjöng *Manrico* i »Trubaduren», *Edgardo* i »Lucie» och *Almaviva* i »Barberaren i Sevilla». Hösten 1878 kom han till Mindre (Hammerska) Teatern. Hans mest uppmärksammade roll vid denna scen blef fiskaren *Grenicheux* i Planquettes på sin tid så populära operett »Corneilles klockor», (första gången den 3 sept. 1878), där han vid sidan af Fritz Arlberg som den gamle Gaspard, Anna de Wahl som Serpolette och August Warberg som markisen vann både publikens

och kritikens odelade erkännande. Då Mindre Teatern i april 1884 upphörde (»ladan», såsom den allmänt kallades, refs och på samma plats uppbyggdes därefter det ståtliga s. k. Palmeska huset) lämnade han scenen och tog anställning i renhållningsbolaget »Sleipner». Han öfvergaf dock icke sängen: i öfver tjugo år och ända till några veckor före sin död medverkade han som solist hvarje söndag i de vid Hällestadsstapeln på Skansen sjungna medeltida hymnerna »Rosa, rorans bonitatem», »Kyrie eleison» m. fl. Han afled å Sarafimerlasarettet den 21 jan. 1918.

Anna Charlotta Jansson sedan fru Hellander. *K. T:ne* 1 juli 1872—30 juni 1873.

Född i Stockholm den 12 maj 1851 (dotter af gaständaren Johan Jansson och Christina Margareta Ahlenius). Vid sexton års ålder tog hon anställning vid Berndt och Selinders sällskap å den då nyöppnade s. k. »Nya Teatern i Hammerska lokalen» (s. m. Mindre Teatern) spelåret 1867—68 och medföljde detta sällskap till Finland sommaren 1868; därefter tillhörde hon under några månader på hösten s. å. Josephson och Ahlgrenssons sällskap å Mindre Teatern. Elev vid Kungl. Teaterns elevskola 1 sept. 1869—30 juni 1872, fick hon där efter anställning som aktris. Hon fäste redan då uppmärksamheten vid sig genom sitt älskliga utförande af *Inga* i »Bröllopet på Ulfåsa», *Diane de Noailles* i »Richelieus första vapenbragd» och ännu mer genom *Blanche* i »Kusin Jacques». Hösten 1873 öfvergick hon till Wilhelm Åhmans stände sällskap, som på vintrarna spelade å Nya (s. m. Stora) Teatern i Göteborg och på somrarna å Klingenbergers Teater i Kristiania. Här fick hon ett vida större fält för sin verksamhet, och roller sådana som *Anna* i »Min ros i skogen», *Sigrid* i »Daniel Hjort», *Agathe* i »Ett glas vatten» och framför allt *Jolanta* i »Kung Renés dotter» gäfvo henne rikliga tillfällen att visa sin talang. Därför skyndade också Edvard Stjernström att fästa den unga skådespelerskan — som under sommaren 1874 ingått äktenskap med skådespelaren *Adolf Klemens Hellander* — vid det teaterföretag han å nyo ämnade börja i Stockholm, och i den af honom i januari 1875 öppnade »Nya Teatern vid Blasieholmsgatan» uppträdde hon i denna teaters andra program

som *Drottningen* i «*Farinelli eller Kungen och sångaren*». Därefter följde under ett par års tid den ena större uppgiften efter den andra, bland hvilka utom *Jolanta*, som hon äfven å denna scen utförde, må nämnas *Gertrud* i Björnsons »Redaktören» (Nya Teaterns tredje program), *Maritana* i »Don Cesar de Bazano» (hvari titelrollen utfördes af den då 59-åriga Stjernström), titelrollen i »*Regina von Emmeritz*», *Louise* i »*Mellan barken och trädet*», *Prinsessan Adelaide* i »*En lektion på harpa*», *Lotta* i »*Amors genistreck*» och *Berthe de Savigny* i »*Sfinxen*». Snart angreps hon af ett bröstlidande som öfvergick till obotlig lungdot, och efter en tvåårig sjukdom afled hon i Stockholm den 9 april 1879. — »Det må vara sagt», skref en minnes-tecknare i Nya Dagligt Allehanda vid hennes död, »utan något braskande beröm öfver en konstnärssande, som aldrig hann till storhet, att den lefde och verkade genom ett ädelt hjertas snille och ett äkta kvinnligt väsens medfödda tjustningskraft. Det var dessa lifgifvande egenskaper som åt hennes *Jolanta* förlänade det rörande uttrycket af engalik, genomskinlig klarhet och på allt hvad hon skapade tryckte en prägel af sanning och kärlek».

Erica Charlotta Jansson sedan fru **Eckman**. K. T:ne 1 juli 1872—1876.

Född den 26 juni 1851. Aktriselev 1 sept. 1869. Utförde endast mindre roller såsom *Adriana* i Shakspeares »*Förväxlingarne*», *Markisinnan Montefiore* i »*Don Cesar de Bazano*», *Ursula* i »*Mycket väsen för ingenting*» m. fl. Död i Stockholm den 19 mars 1876. — Gift med underlöjtnanten vid Kungl. Svea Artilleriregemente *Christian Eckman*.

Edla Theresia Charlotta Augusta Saxenberg. K. T:ne 1 okt. 1872—30 juni 1879.

Född å Hakunge gods i Össeby-Garns församling af Stockholms län den 9 nov. 1843 (dotter af godsägaren *Abraham Saxenberg* och *Christina Sofie Bennet*). Under åren 1865—69 var hon elev vid musikkonservatoriet, hvarefter hon fortsatte att sjunga dels för Julius Günther, dels för Fritz Arlberg, hvilken senare i henne såg en uppgående stjärna och lifligt uppmanade henne att ägna sin klangfulla altstämma åt operascenen, hvarom hon själf hade varit tveksam. Sedan studerade